

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2017
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Το κείμενο αναφέρεται στον ρόλο της επιστήμης και στην ηθική ευθύνη του επιστήμονα. Αρχικά, τονίζεται πως η επιστήμη οδηγεί στη διαρκή εξέλιξη, στοχεύοντας στη διεύρυνση της γνώσης, ενώ η τεχνολογία επιδιώκει την ικανοποίηση καθημερινών αναγκών. Όμως, η ανάπτυξη της τεχνολογίας εκτός από θετικά επηρεάζει και αρνητικά την κοινωνία σε ηθικό και πνευματικό επίπεδο, όπως προκύπτει απ' το πλήθος των σύγχρονων προβλημάτων. Γι' αυτό πρέπει ο επιστήμονας να ενδιαφέρεται για την ορθή χρήση των επιτευγμάτων του. Βέβαια, αυτό δεν εξαρτάται πάντα απ' τον ίδιο, με αποτέλεσμα συχνά να παρατηρούνται αρνητικές εφαρμογές των επιστημονικών πορισμάτων. Επομένως, απαιτείται να αποκτήσει η επιστήμη ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα και να καθοδηγείται από επιστήμονες με γνώμονα την ηθική.

- B1.** α. Λ
β. Λ
γ. Σ
δ. Σ
ε. Σ

B2. α) Ένας τρόπος ανάπτυξης που χρησιμοποιείται στην παράγραφο είναι η σύγκριση - αντίθεση: παρουσιάζονται αντιθετικά οι στόχοι της επιστήμης και της τεχνολογίας (επιστήμη, βέβαια, και...του ανθρώπου). Άλλωστε, υπάρχει και ο αντιθετικός σύνδεσμος «ενώ». Εναλλακτικά: αιτιολόγηση (επιστήμη και τεχνολογία δεν ταυτίζονται διότι...), παραδείγματα (ο Αϊνστάιν είχε τονίσει...).

β) βέβαια: επιβεβαίωση, έμφαση
εάν: προϋπόθεση, όρος
όμως: αντίθεση
για τούτο: αίτιο-αποτέλεσμα, αιτιολόγηση
δηλαδή: επεξήγηση

B3. α) αέναος: συνεχής, ατέρμονος, αδιάκοπος
προσηλωμένη: αφοσιωμένη, επικεντρωμένη
εγείρουν: προκαλούν, δημιουργούν
αλλοτριώνουν: αλλοιώνουν
καταστρεπτικό: ολέθριο

β) συγκεκριμένο: αφηρημένο, αόριστο
βελτίωσε: χειροτέρευσε, επιδείνωσε
ευθύνη: ανευθυνότητα
υλική: άυλη
ελευθερία: ανελευθερία, υποδούλωση, δέσμευση

B4. α) Με τη χρήση του **ασύνδετου σχήματος**, ο συγγραφέας αποσκοπεί στο να δώσει **ένταση**, έμφαση στο λόγο και **να χρωματίσει συναισθηματικά** το κείμενό του. Παράλληλα, το ασύνδετο σχήμα συμβάλλει στη **ζωντάνια** και την **παραστατικότητα** του κειμένου, ενώ συνάμα **πυκνώνει** το λόγο.

- β) Ο συγγραφέας με την παράθεση του ρητορικού ερωτήματος στοχεύει να προβληματίσει τον αναγνώστη και να κινητοποιήσει τη σκέψη του. Επίσης, θέλει να καταστήσει τον αναγνώστη κοινωνό των προβληματισμών του και φυσικά να τον ευαισθητοποιήσει αναφορικά με τον ρόλο της τεχνολογίας στον εξανθρωπισμό του ανθρώπου.

Γ1. **Είδος λόγου:** ομιλία

Επικοινωνιακό πλαίσιο: προσφώνηση, αποφώνηση, ρηματικά πρόσωπα: α' ενικό, α' πληθυντικό, β' πληθυντικό, γ' ενικό, γ' πληθυντικό
ρητορικές ερωτήσεις, αναφορές στο ακροατήριο

α) **Προσφορά επιστήμης στην αντιμετώπιση των σύγχρονων προβλημάτων**

ΥΛΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- 1) Απαλλαγή από επίπονες και χρονοβόρες εργασίες, καλύτερευση των συνθηκών εργασίας.
- 2) Αύξηση της αγροτικής και βιομηχανικής παραγωγής και ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών.
- 3) Αύξηση του ελεύθερου χρόνου, επειδή σε όλο και περισσότερες εργασίες τα ανθρώπινα χέρια αντικαθίστανται από μηχανές.
- 4) Μεγαλύτερες δυνατότητες και ευκαιρίες για ψυχαγωγία, άνοδος του βιοτικού επιπέδου, ανέσεις σ' όλους τους τομείς της ζωής, ευκολίες για όλους.
- 5) Καταπολέμηση της πείνας με την αύξηση της παραγωγής, λύσεις στα προβλήματα επιβίωσης, δημιουργία της κοινωνίας της αφθονίας.
- 6) Καλύτεροι όροι υγιεινής και ιατρικής περίθαλψης, αντιμετώπιση ασθενειών που παλιότερα ήταν ανίατες, αύξηση του μέσου όρου ζωής.
- 7) Κυριαρχία του ανθρώπου στη φύση, εφόσον με τη βοήθεια της επιστήμης κατανοεί τη λειτουργία της, κάλυψη βασικών αναγκών του απ' αυτήν, εφοδιασμός με μέσα για την αντιμετώπιση καταστροφικών φυσικών φαινομένων (θεομηνίες), εφαρμογή μέτρων και μεθόδων για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- 1) Με την ανάπτυξη των μέσων συγκοινωνίας αλλά και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, η επικοινωνία ανθρώπων και λαών γίνεται πολύ εύκολη, χωρίς φραγμούς και σύνορα. Οι άνθρωποι έρχονται πιο κοντά και μπορούν να αναπτύξουν διαπροσωπικές σχέσεις.
- 2) Με την ανάπτυξη και διάδοση των κοινωνικών επιστημών, γίνεται συνείδηση η ισότητα όλων των ανθρώπων. Η ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας δίνει απάντηση σε πολλά ερωτήματα και περιορίζονται οι προλήψεις, οι δεισιδαιμονίες και τα στερεότυπα, που κρατούν δέσμιους τους ανθρώπους, με αποτέλεσμα να διευρύνονται οι πνευματικοί τους ορίζοντες.
- 3) και σ' ένα μεγάλο βαθμό καταπολεμώνται τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις.
- 4) Με τη βοήθεια της επιστήμης και της τεχνολογίας, αναπτύσσεται η δημοκρατία με την ευρεία της έννοια, εφόσον δίνεται η δυνατότητα στις

πλατιές μάζες να συμμετέχουν στα αγαθά που χρειάζονται για τον αγώνα της ζωής (τροφή, ένδυση, μέσα συγκοινωνίας, βιβλίο).

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- 1) Καλύτερη και ευκολότερη μετάδοση της γνώσης, περιορισμός της αμάθειας και του αναλφαβητισμού. Η γνώση δεν είναι προνόμιο των λίγων και γίνεται κτήμα των πολλών.
- 2) Με τα τέλεια τεχνολογικά μέσα, προωθείται η έρευνα και δημιουργούνται προϋποθέσεις για περαιτέρω επιστημονική πρόοδο και ανάπτυξη. Υπάρχουν, δηλαδή, οι προοπτικές για παραγωγή νέας γνώσης. Ο άνθρωπος σήμερα έχει κατορθώσει να διεισδύσει στο μικρόκοσμο και μακρόκοσμο.

ΗΘΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο άνθρωπος νιώθει εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και νιώθει αυτοτελής και αυτοδύναμος σε σχέση με τις φυσικές απαιτήσεις και το εξωτερικό περιβάλλον. Αποκτά, έτσι, αυτοπεποίθηση σ' όλους τους τομείς της ζωής του.

Με την πρόοδο της ψυχολογίας, ο άνθρωπος μπορεί να γνωρίσει τον εσωτερικό του κόσμο, να μάθει ποιος είναι και να οδηγηθεί στην αυτοκριτική και την αυτογνωσία. Του δίνονται, λοιπόν, προοπτικές για να γίνει καλύτερος ως χαρακτήρας και προσωπικότητα.

β) Ηθικά εφόδια του επιστήμονα

Ως επιστήμονας

Στο αντικείμενο εργασίας του/ στην επιστήμη του:

- Ανανέωση γνώσεων μέσα από αδιάλειπτη ενημέρωση.
- Δεκτικότητα στο καινούριο και αποφυγή απολυτότητας και δογματισμού.
- Χρησιμοποίηση ορθολογικών μεθόδων στο επιστημονικό του έργο.
- Πνεύμα αναζήτησης και σπόρος αμφιβολίας ως προς την ορθότητα των γνώσεων.
- Σεβασμός στις κατακτήσεις του παρελθόντος χωρίς να αισθάνεται δέσμιός του (να τολμά, να καινοτομεί).
- Συνεργασία και όχι ανταγωνισμός με τους συναδέλφους του.

Στη χρήση των επιστημονικών πορισμάτων:

- Να μην υπηρετεί τον πόλεμο.
- Να συνεργεί στην αποκατάσταση της διαταραχής της οικολογικής ισορροπίας.
- Να εκλαίκεύει τις γνώσεις του και να γνωστοποιεί τους πιθανούς κινδύνους.
- Να μην υπηρετεί οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα ούτε την ανθρώπινη ματαιοδοξία (υπέρογκες υλικές απολαβές, δόξα κ.ά.).
- Να μην παραβιάζει δικαιώματα.
- Να ενημερώνεται για τους σκοπούς που επιδιώκουν να πετύχουν όσοι χρησιμοποιούν τη γνώση του, να προβλέπει/προεικάζει.

- Τελικά, οφείλει να προσφέρει ανυστερόβουλα τις γνώσεις του υπηρετώντας το καθολικό συμφέρον.

Ως πνευματικός άνθρωπος

Άνθρωπος μορφωμένος, με κύρος, ευαισθησία, κοινωνική προβολή.

- Να ευαισθητοποιεί την κοινή γνώμη και να δίνει διεξόδους.
- Να στέκεται κριτικά έναντι κάθε εξουσίας.
- Να είναι θεματοφύλακας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να καταγγέλλει κάθε παραβίαση αυτών.
- Να αγωνίζεται για την ειρήνη και την ισότητα και να μάχεται για την επικράτηση του ανθρωπισμού, της δικαιοσύνης, της δημοκρατίας.
- Να στρέφει τον κόσμο στην ψυχαγωγία.
- Να μορφώνει τον απλό πολίτη και να τον απαλλάσσει από στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Επιμέλεια: Ζωή Γεώργα, Φιλολόγος